

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

VY_12_INOVACE_A_PD_2.SADA_30

Název klíčové aktivity: I/2 Inovace a zkvalitnění výuky směřující k rozvoji čtenářské a informační gramotnosti

Označení v TK: EU-I/2A-PD-2.sada-č.30

Autor: Mgr. Petr Drkal

Datum vytvoření: březen 2011

Název DUM: Turci a Osmanská říše

Vzdělávací oblast: Člověk a společnost

Vyučovací předmět: Dějepis

Ročník: 7.

Druh učebního materiálu: prezentace

Klíčová slova: Turci, Osmanská říše, Balkán, bitva u Moháče, janičáři

Anotace: Žáci v této hodině pracují pod vedením učitele, který má k prezentaci výklad nového učiva. Seznamují se s tureckými výboji, dobytím jihovýchodní Evropy, se zničením Byzantské říše a vytvořením Osmanské říše, s nebezpečím, které Turci představovali v 16. století pro střední Evropu. Na konci prezentace odpoví na kontrolní otázky.

Turci a Osmanská říše

- ❑ domovem turkotatarských kmenů byla Střední Asie
- ❑ r. 1071 porazili u **Mantzikertu** Byzantince a začali je vytlačovat z Malé Asie
- ❑ dobývání **Svaté země**: r. 1076 získali **Jeruzalém**, do r. 1270 všechny křesťanské území v Palestině
- ❑ ohrožování Byzantské říše = rozvrácena při křížových výpravách a její význam klesl
- ❑ r. 1299 vytvořili silný stát = dynastie **Osmanů**
- ❑ prvním sídlem se stala Bursa, dalším Edirne (Adrianopol) na evropské pevnině = Osmané ji dobyli roku 1361
- ❑ ve 14. stol. vpadli na **Balkán**, porazili **Srby** (1389 na Kosově poli), **Bulhary** (1393) = konec srbského a bulharského státu
- ❑ porazili křížovou výpravu organizovanou Zikmundem Lucemburským r. 1396 u Nikopole
- ❑ r. 1444 porážka křížové výpravy u Varny

- ❑ roku **1453** za vlády **Mehmeda II.** dobyli **Konstantinopol**, přejmenován na **Istanbul**, sídlo sultána
- ❑ v následujících staletích ovládli téměř celý **Balkán, Malou Asii, Sýrii, Levantu, Egypt, severní Afriku a Mezopotámii, Arabský poloostrov**
- ❑ po bitvě u Moháče ovládli **Uhry** a ohrožovali **Moravu a Rakousko**
- ❑ přerušili evropský **obchod s Orientem**, kontrolovali **obchod ve Středozemním moři** = úpadek italských měst a přesun obchodu na Západ

Sulejman I. Nádherný

Sulejman I. Nádherný (1520 – 1566)

- ❑ v 7 letech poslán do Istanbulu na studia přírodních věd, historie, literatury, teologie a vojenské taktiky
- ❑ r. 1521 dobyl **Bělehrad**, v r. 1522 získal **Rhodos** (dovolil odejít johanitům na Maltu)
- ❑ 29. srpna **1526** porazil v **bitvě u Moháče** českého a uherského krále **Ludvíka Jagellonského**, obsadil velkou část **Uher** (včetně **Budína a Pešti**)
- ❑ r. **1529** turecká armáda, včetně elitních **janičářů**, neúspěšně obléhala **Vídeň**
- ❑ během r. 1541 porazil habsburská vojska, vyhlášen **budínský pašalík**, vytvořena **vojenská hranice** (neustálé střety mezi tureckou a habsburskou armádou), r. 1562 získal Sedmihradsko
- ❑ přechodně ovládl převážnou část **Středozemního moře**, neúspěšné obléhání Malty (1565)
- ❑ systematizoval právní systém, podporoval umění, zajímal se o filosofii a poezii
- ❑ **Osmanská říše dosáhla vrcholu moci**

Janičáři

- ❑ z tureckého yeni çeri – nové vojsko
- ❑ příslušníci elitní pěchotní jednotky (1330–1826)
- ❑ rekrutováni z nemuslimského (křesťanského, balkánští Slované) obyvatelstva Osmanské říše
- ❑ zbraněmi janičárů byly **luky a šavle**, popř. **kyje**, později **palné zbraně**
- ❑ do boje se vrhali bez ptaní, poslušně prováděli, co jim bylo přikázáno
- ❑ vyznamenali se proti Srbům, při obléhání Konstantinopole či při prvním obléhání Vídně
- ❑ požívali velké politické moci a několikrát sesadili sultána

*Sedící janičár. Perokresba Gentile
Belliniho z let 1479–81*

Otázky a úkoly:

1. Odkud pocházely turkotatarské kmeny, který evropský stát se s nimi střetl jako první?
2. Která území ovládli v 11. – 14. století?
3. Které významné město dobyli roku 1453, jak jej přejmenovali a čím se stalo?
4. Ve kterém století dosáhla osmanská říše vrcholu, kam sahaly její hranice?
5. Jaké důsledky měla bitva u Moháče?
6. Kdo to byli janičáři?

Použitá literatura:

KOLEKTIV AUTORŮ. *Dějepis 7 pro ZŠ a VG UČ*. Plzeň: Fraus, 2009. ISBN 978-80-7238-558-4.

Obrázky zdroj:

Sulejman. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2012-01-29]. Dostupné z: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Kanuni.jpg>

Janičár. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2012-01-29]. Dostupné z: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Yenieri-aturkishjanissary-gentilebellini.jpg>